

Asia: VM048:00/2017, VM/1353/03.01.00/2018

Luonnos hallituksen esitykseksi kuntien ja maakuntien taloustietojen tuottamista ja raportointia koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Luonnoksesta yleisesti

Nykyisin tiedot kuntien palveluiden kustannuksista saadaan pitkällä viiveellä. Edellisen vuoden tiedot ovat käytettävissä vasta tilikautta seuraavan vuoden lopulla, jolloin muun muassa talousarviota valmistellessa ei voida hyödyntää ajantasaista vertailutietoa. Tilastotiedon kerääminen on osittain manuaalista ja sitoo henkilöresurssia. Esityksen tavoitteet ovat siten kannatettavia ja Lappeenrannan kaupunki pitää raportoinnin ja tilastoinnin automatisointia välttämättömänä.

Esitetyn toimintamallin aiheuttamat vaikutukset

Kuntien toimittaman taloustiedon sisältö on nykyisinkin yhtenäisesti määriteltyä. Uudistuksessa tullaan kuitenkin aiempaa tarkemmin määrittelemään, miten kuntien tulee järjestää raportointinsa ja sisäinen laskentansa. Vaikka valmistelussa on tuotu esiin määritysten organisaatoriippumattomuutta, se ei voi täysin toteutua, koska määrittämisestä on tulossa paikoitellen hyvinkin yksityiskohtaisia kustannuslaskennan toteutuksesta alkaen. Se ei välttämättä tunnista kuntien koosta, organisoinnista ja muista itsehallinnon piirissä olevista asioista johtuvaa kuntien erilaisuutta. Se voi johtaa siihen, että kerättävä tieto ei pyrkimyksistä riippumatta ole vertailukelpoista tai että automatisointia ei pystytä toteuttamaan tavoitellussa kattavuudessa. Ongelmaa voisi lievittää rajaamalla kerättävän tiedon määrää vain välttämättömään ja määrittämällä palveluluokitus riittävän isoiksi kokonaisuuksiksi.

Esitetyn toimintamallin vastuiden selkeys

Valtiovarainministeriön rooli kuntia yleisesti koskevan lainsäädännön ja hallinnon kehittämisessä vahvistuu kuntatalouden seurannan osalta. Se vahvistaa päätöksellään raportoinnin tietosisällön. Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto antaa jatkossakin velvoittavat ohjeet kunnan kirjanpidon järjestämisestä. Tilastokeskuksen sijaan Valtiokonttori alkaa toimia tiedonkeruun teknisenä toteuttajana.

Vastuut esitetystä toimintamallista vaikuttavat selkeiltä.

Esitetyn toimintamallin toimeenpanon edellyttämät toimenpiteet kunnissa

Digitalisaation myötä raportointia pyritään joka tapauksessa automatisoimaan. Se vaatii tietojärjestelmien päivittämistä sekä kunnan sisäisen laskennan uudistamista hyvin kattavasti. Esitetty toimintamalli pakottaa muutokseen annetussa aikataulussa, mikä merkinnee osalle kunnista ennenaikaisia investointityyppejä kustannuksia järjestelmien normaaliin elinkaareen nähden.

Lappeenrannan kaupunki tekee oman kirjanpidon perusjärjestelmän päivityksensä vuoden 2019 alusta, minkä yhteydessä toimintamallin edellyttämiä määrityksiä pyritään ennakoimaan mahdollisimman paljon.

Millaista tukea tarvittaisiin esitetyn raportointimallin onnistuneeseen toimeenpanoon

Toimeenpanon kannalta olennaisinta on, että raportoinnin sisältö- ja muotovaatimukset on selkeästi ja pysyvästi määritelty hyvissä ajoin ennen toimintamallin käyttöönottoa. Valmistelutyön ongelmana on ollut, että JHS-suosituksia muutetaan tai niiden valmistumista joudutaan odottamaan. Raportointimallin ydin, xbrl-taksonomia, on edelleen hyvin keskeneräinen, minkä vuoksi täydellistä käsitystä raportoinnin yksityiskohtaisesta sisällöstä ei ole olemassa. Se tekee valmistelusta epävarmaa ja johtaa täytäntöönpanon vaatimien toimien lykkäytymiseen.

Koulutusta on ollut sinänsä riittävästi saatavilla, mutta koulutuksen sisällöllistä toteuttamista on vaikeuttanut edellä mainittu keskeneräisyys. Kun sisältömääritykset valmistuvat, tulee kunnille järjestää maksuton, kattava ja yksityiskohtainen perehdytys niin asiasisällön kuin teknisten vaatimusten osalta.

Lammi Risto
Lappeenrannan kaupunki